

ПАЛЕОЛАНДШАФТИ, РОСЛИННІСТЬ І КЛІМАТ МЕЖИРІЧЧЯ ВІСЛИ І РУДАВИ У ПІЗНЬОМУ ПЛЕЙСТОЦЕНІ (НА ПРИКЛАДІ СТОЯНКИ ЗВЕЖИНЕЦЬ, ПОЛЬЩА)

Комар Марина^{1,2}, Ланчонт Марія³, Мадейська Тереза⁴, Мрочек
Пшемислав³, Голуб Беата³, Федоровіч Станіслав⁵

¹Національний науково-природничий музей НАН України, Київ, Україна

²Інститут геологічних наук НАН України, Київ, Україна

³Університет Марії Кюрі-Склодовської, Люблін, Польща

⁴Інститут геологічних наук ПАН, Варшава, Польща

⁵Гданський Університет, Гданськ, Польща

Лесова стоянка Звежинець (233 м н. р. м., близько 30 м над долиною р. Рудава, дно якої знаходиться на рівні 225 м н.р.м.) розташована у східній частині пагорбів Совінець на горі Св. Броніслави в лівому сухому відгалуженні, що спускається в долину Рудава. Совінець являє собою смугу пагорбів між річками Вісла і Рудава і є ізольованим горстом у межах Краківської Брами.

Комплексні дослідження стоянки за допомогою розрізів показали наступне. Верхню частину розрізу складають (знизу вверху): похований ґрунт SS1(eem), перекритий пісками з тонкими прошарками двох дернових ґрунтів (MIS 5a-d, ранній гляціал), супіски, у верхній і нижній частині яких знайдені артефакти середнього палеоліту (MIS 4, ранній пленігляціал), комплекс похованих ґрунтів, порушених процесами соліфлюкції (MIS 3, середній пленігляціал) і 6-и метрова товща лесу з горизонтом соліфлюкції в нижній частині і кількома рівнями оглєснення (MIS 2, пізній пленігляціал).

В нижній частині горизонту Bt ґрунту SS1 і пісках, що лежать на цьому ґрунті, знайдені два культурних шари з матеріалами, які мають ознаки технік леваллуа-мустьє (частина розрізу не була досліджена в 2013 р. з огляду на її недоступність).

За допомогою датування методом термолюмінесценції були отримані 10 дат. Дати 4-ох найнижчих зразків знаходяться в інтервалі 70,0 – 80,6 тис. р. і підтверджують ранньогляціальний вік лесу із слабдорозвинутими лучними ґрунтами. Наступні 2 зразки (віком $55,6 \pm 7,2$ і $40,0 \pm 5,2$ тис. р.) вказують на приналежність пакету ґрунтів до 3 стадії ізотопно-кисневої шкали. Наступні 4 зразки датовані $36,0 \pm 4,7$; $29,3 \pm 3,8$; $22,8 \pm 2,9$ і $21,2 \pm 2,6$ тис. р. відповідно. Вони свідчать про наявність викопного шару вічної мерзлоти і корелюють з заключною фазою останнього зледеніння.

За результатами палінологічного аналізу вдалось відтворити домінуючі ландшафти, клімат і фази розвитку рослинного покриву протягом раннього гляціалу (MIS 5a-c) – пізнього пленігляціалу (MIS 2). Так, в ранньому гляціалі панували розріджені ліси, головним чином хвойні, з невеликою

домішкою листяних, а на відкритих ділянках трав'яна рослинність змінювалась в залежності від ступеню вологості ґрунтів. Клімат був помірний. Недостатність статистичних даних не дозволила відтворити характер рослинності початку пленігліціалу, але присутність у спектрах *Alnus viridis*, *Lycopodium clavatum* свідчить про субарктичний клімат і низькі річні температури. В подальшому, протягом всієї стадії MIS 3, на цій території існувала мозаїчна перигліціальна рослинність з ділянками тундри, степу і невеликими угрупованнями дерев і кущів, таких як *Pinus sylvestris*, *Pinus cembra*, *Betula sect. Albae*, *Betula sect. Nanae*, *Alnus*. Клімат увесь час залишався прохолодним, головним чином змінювалась вологість.

Під час існування стоянки на тлі мозаїчної рослинності з елементами тундри, степу та деревних анклавів зареєстровано зростання участі у трав'янистому покриві рослин-піонерів з родин Cichoriaceae, Chenopodiaceae і роду *Artemisia*, що вказує на посилення ерозійно-денудаційних процесів.

Наприкінці пленігліціалу поступово збільшувались відкриті ділянки, зайняті трав'янистою рослинністю, і зменшувалась присутність дерев у рослинному покриві. Клімат набуває риси субарктичного.

ДОЛИНА РІЧКИ ДЕРКУЛ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ ОБ'ЄКТ СМАРАГДОВОЇ МЕРЕЖІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Марущак О. Ю.¹, Оскірко О. С.¹, Василюк О.В.², Коломицев Г.О.¹

¹ІНЦ «Інститут біології і медицини» КНУ ім. Тараса Шевченка, Київ

vse_okei@bigmir.net

²Інститут зоології імені І.І. Шмальгаузена НАН України, Київ

Ukrainian Nature Conservation Group

vasyliuk@gmail.com

Смарагдова мережа (СМ) – це низка територій, що мають природоохоронне значення та представляють особливий інтерес для збереження оселищ, вказаних у Резолюції № 4, та видів флори і фауни, вказаних у Резолюції № 6 Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Бернська конвенція, 1979). Мережа розбудовується в країнах-сторонах Бернської конвенції та державах-спостерігачах. Для держав-членів ЄС до «смарагдових» об'єктів (т. зв. сайтів) вже належать території мережі Natura 2000 – природно цінних ділянок, що перебувають під охороною. У 2016 році Секретаріатом Конвенції була затверджена схема Мережі України, розроблена на замовлення Міністерства екології та природних ресурсів України. Проте професійна спільнота та